

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і
архітектури

Кафедра економічної теорії, обліку та
оподаткування

Атестаційна випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

РАСПОПОВА АНАСТАСІЯ ВІКТОРІВНА

на тему:

Облікова політика в системі управління будівельного
підприємства

Науковий керівник: к.е.н, доц. Шовківська В.В.

Бухгалтерський облік являє собою нормативно-правову систему, що характеризується значною імперативністю облікових процедур, особливо це простежується у сфері адміністрування податків. Особливий інтерес із боку держави пояснюється тим, що бухгалтерський облік є єдиною методично обґрунтованою та практично апробованою протягом сторічь системою, яка здатна акумулювати та надавати інформацію про різні аспекти діяльності підприємства зацікавленим користувачам, а отже, виступати інформаційним базисом для розрахунку податків та зборів. У таких умовах облікова політика виступає як об'єктом контролю держави за правильністю обчислення податків, так й інструментом моделювання розміру податків із боку підприємства. Цим визначається **актуальність роботи**.

Основними **завданнями дипломної роботи** є: визначення теоретико-методологічних аспектів місця облікової політики в управлінні будівельним підприємством, аналіз облікової політики будівельного підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД» оптимізація облікової політики та облікової оцінки для визначення оподаткування.

Предметом роботи є теорія, методологія, технологія та організація обліку на підприємстві «ТИХОМИРІВ-БУД».

Об'єктом дипломної роботи є внутрішньогосподарський облік будівельного підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД».

Рис. 1 Облікова політика підприємства в системі управління

Таблиця 1 Економічні рішення на які впливає обрана підприємством облікова політика

Рішення, що приймаються	Суб'єкти, що приймають рішення	Інформаційні потреби суб'єктів при прийнятті рішень	Вплив облікової політики на форми звітності, що забезпечують користувачів інформацію для прийняття рішень
Придбання, продаж, володіння цінними паперами Участь у капіталі підприємства Оцінка якості управління Визначення суми дивідендів	Інвестори, власники	Інформація щодо стану та можливих змін розміру корпоративних прав	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) , Звіт про власний капітал
Поточне керівництво підприємством та планування	Керівництво підприємства	Визначення теперішнього фінансового стану підприємства Формування стратегії подальшого функціонування	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) , Звіт про рух грошових коштів
Рішення щодо початку, продовження, припинення подальшої співпраці	Покупці, замовники	Оцінка здатності підприємства вчасно виконувати договірні зобов'язання	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) , Звіт про рух грошових коштів
Рішення щодо надання кредитів Рішення щодо початку, продовження, припинення подальшої співпраці	Банки, постачальники, інші кредитори	Забезпечення зобов'язань Оцінка здатності підприємства вчасно погашати свої борги	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) , Звіт про рух грошових коштів
Прийняття рішень про подальше працевлаштування на даному підприємстві чи зміну місця роботи	Працівники	Оцінка здатності підприємства вчасно погашати заборгованість з оплати праці	Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Рішення про проведення додаткових перевірок	Податкові органи та органи соціального страхування	Оцінка здатності підприємства вчасно виконувати покладені на нього зобов'язання	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Рішення щодо підтримки конкретної галузі економіки	Органи статистики	Вихідна інформація для формування макропоказників	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
Рішення про продовження (припинення) діяльності підприємства у зв'язку із впливом на навколишнє середовище	Громадськість	Інформація щодо стану охорони навколишнього середовища	Баланс (Звіт про фінансовий стан) Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

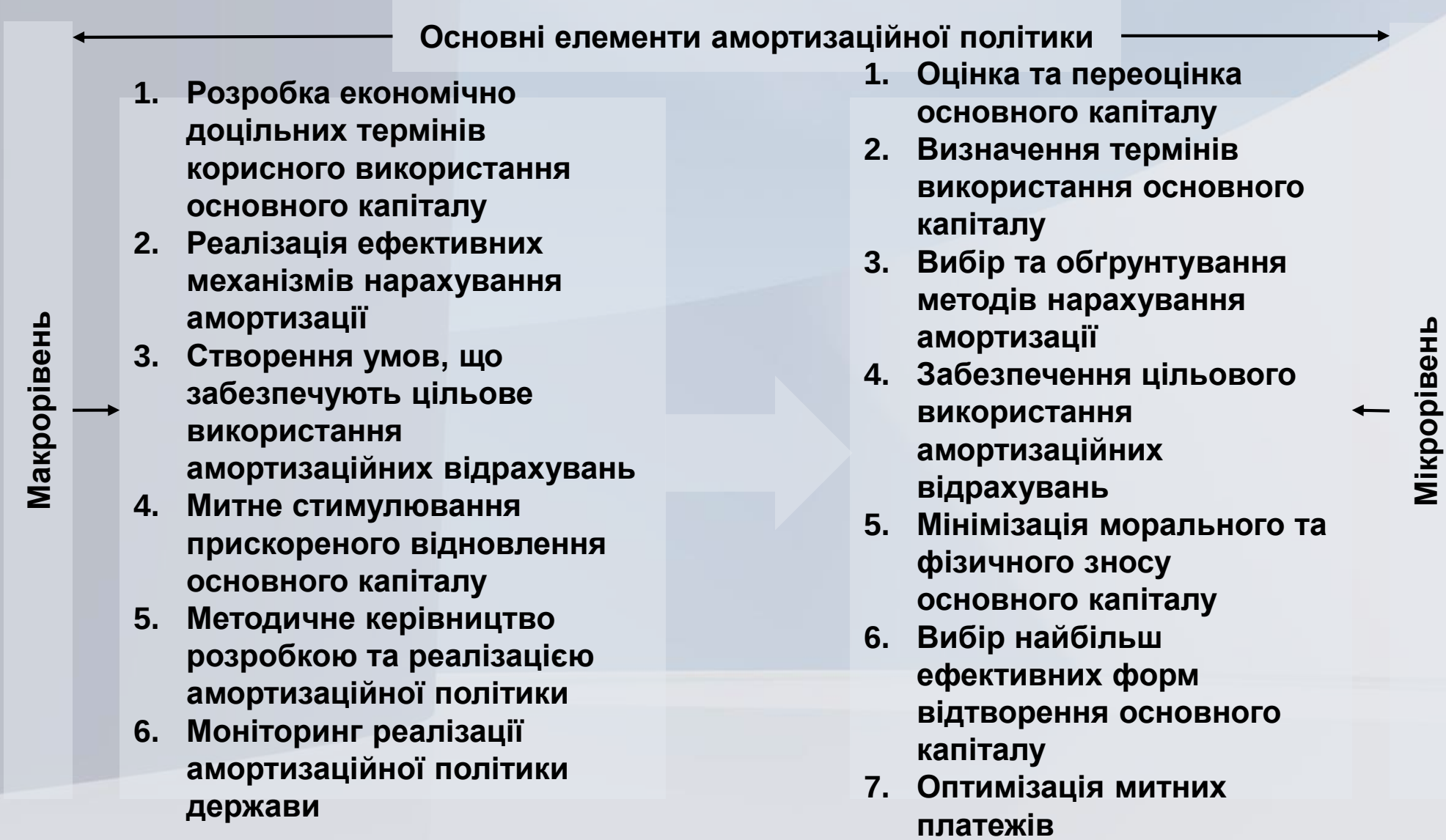

Рис. 2 Основні елементи амортизаційної політики на макро- та мікрорівні

Таблиця 2 Елементи облікової політики та їх вплив на аналітичні показники, розраховані на підставі звітності

Елементи облікової політики	Вплив на показники					
	динаміки та структури майна	динаміки та структури джерел формування майна	ліквідності та платоспроможності	фінансової стійкості	ділової активності	рентабельності
Строк корисного використання об'єкта основних засобів	+	+	+	-	+	+
Методи нарахування амортизації основних засобів	+	+	+	-	+	+
Поріг переоцінки основних засобів	+	+	+	-	+	+
Величина вартісного критерію належності матеріального активу до інших необоротних матеріальних активів	+	+	+	-	+	+
Методи нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів	+	+	+	-	+	+
Строк корисного використання нематеріальних активів	+	+	+	-	+	+
Методи нарахування амортизації нематеріальних активів	+	+	+	-	+	+
Методи оцінки біологічних активів	+	+	+	-	+	+
Методи нарахування амортизації довгострокових біологічних активів	+	+	+	-	+	+
Методи обліку транспортно-заготівельних витрат	-	-	-	-	-	-
Методи оцінки вибуття запасів	+	+	+	+	+	+
Методи нарахування резерву сумнівних боргів	+	+	+	+	+	+
Підхід до обліку фінансових витрат	+	+	+	-	+	+
Порядок визнання та оцінки фінансових інвестицій, в. т.ч. дооцінки	-	-	-	-	-	-
База розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу	-	+	-	-	+	+
Методи оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг	+	-	+	-	+	+
Методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом	+	+	+	-	+	+
Застосування чи незастосування для перерахунку доходів, витрат і руху грошових коштів середньозваженого валютного курсу відповідного місяця	+	+	+	+	+	-
Методи оцінки активів та зобов'язань в операціях пов'язаних сторін	+	+	+	+	+	-

---

Порядок руху документів на підприємстві повинен бути закріплений у внутрішньому регламенті – Положенні про документування та документообіг, додатком до якого буде графік документообігу. В структурі цього положення слід виділити такі розділи:

1. Загальні положення.
2. Первинні документи.
3. Регістри.
4. Організація документообігу.
5. Організація зберігання документів.

Для вибору оптимальних методів та способів обліку окремих об'єктів активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів та витрат із передбачених законодавством альтернативних варіантів формується облікова політика підприємства. Облікова політика підприємства – це система способів і прийомів організації та ведення обліку на конкретному підприємстві, яка закріплена на невизначений термін відповідним внутрішнім розпорядчим документом.

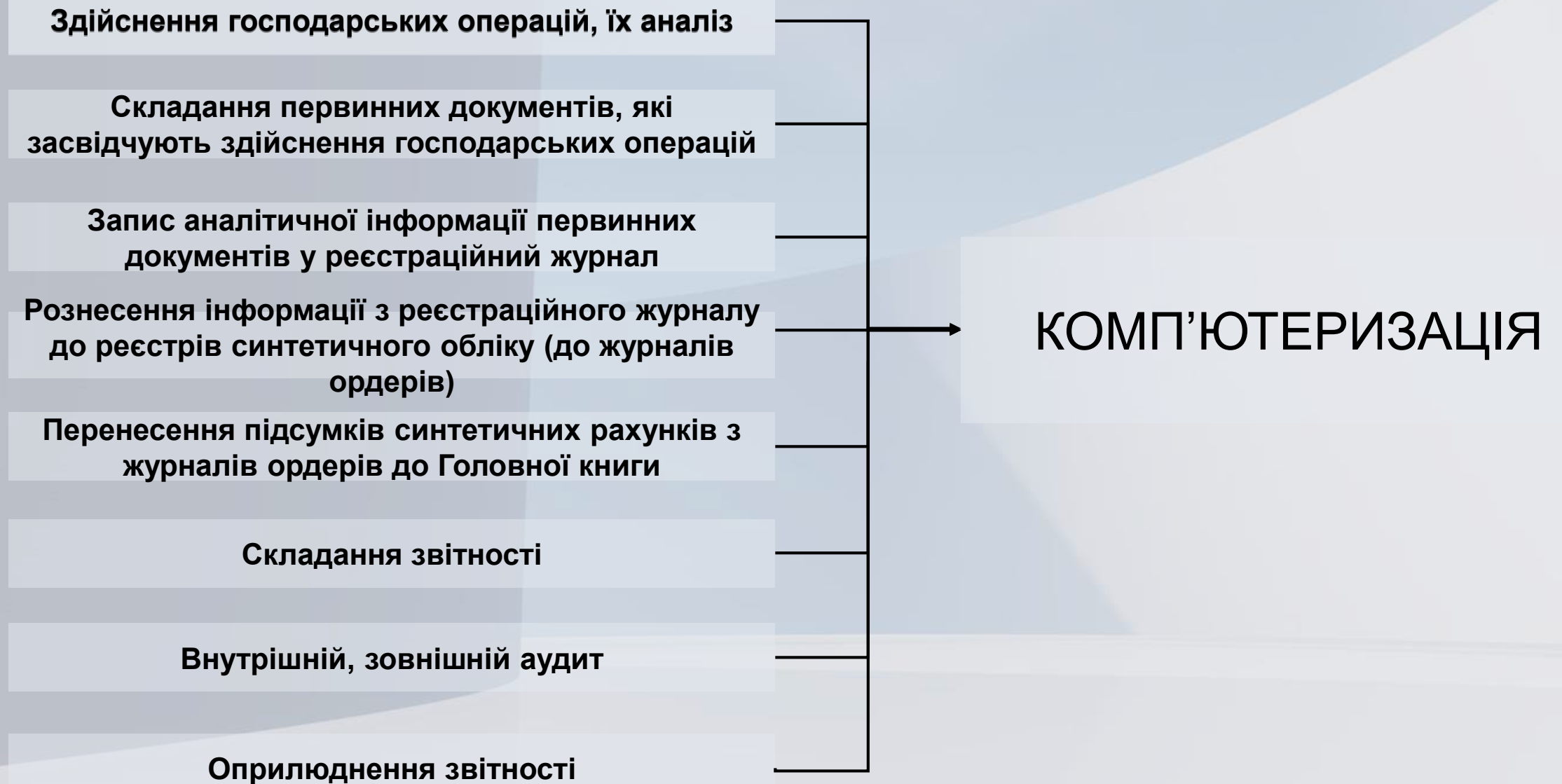

Основні етапи документообігу:

- 1) складання і оформлення документа;
- 2) прийняття документа бухгалтерією (обліковим апаратом);
- 3) рух документа за відділами і робочими місцями бухгалтерії, його обробка і використання для облікових записів;
- 4) передача документа на засоби обчислювальної техніки (іншої оргтехніки) і повернення назад;
- 5) передача документа до архіву.

Документообіг на кожному підприємстві встановлюється головним бухгалтером і є обов'язковим для всіх працівників підприємства.

Для кожного виду або роду документів (Накладних, Вимог, Рахунків-фактур тощо) розробляється особлива схема бухгалтерського документообігу у формі графіка руху документів. У графіку, який встановлюється наказом керівника підприємства, установи, зазначається дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Методологічні складові облікової політики оборотних активів «ТИХОМИРІВ-БУД». В Положенні про облікову політику підприємства щодо обліку оборотних активів розкриваються:

1. Методи оцінки запасів при їх вибутті. Згідно з п. 16 НП(С)БО 9 підприємство може обрати різні методи оцінки запасів при вибутті (ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, нормативних затрат, ціни продажу), але для всіх одиниць бухобліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один метод.

2. Порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ). ТЗВ відносять на вартість тих запасів, у зв'язку із придбанням яких вони понесені. Якщо ТЗВ неможливо персоніфікувати, їх облік ведуть на субрахунку 289 „ТЗВ”. Згідно з п. 9 НП(С)БО 9 ТЗВ можуть обліковуватися на окремому субрахунку з подальшим розподілом між залишками запасів та запасів, що вибули. Розподілена сума ТЗВ списується з Кт рахунка 289 у Дт тих рахунків, за якими відображено вибуття цих запасів (наприклад, за реалізованими товарами сума ТЗВ списується проведенням Дт 902 – Кт 289).

3. Метод визначення величини резерву сумнівних боргів (РСБ). Пункт 8 НП(С)БО 10 передбачає величину резерву сумнівних боргів визначати за одним із методів:

- 1) застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- 2) застосування коефіцієнта сумнівності.

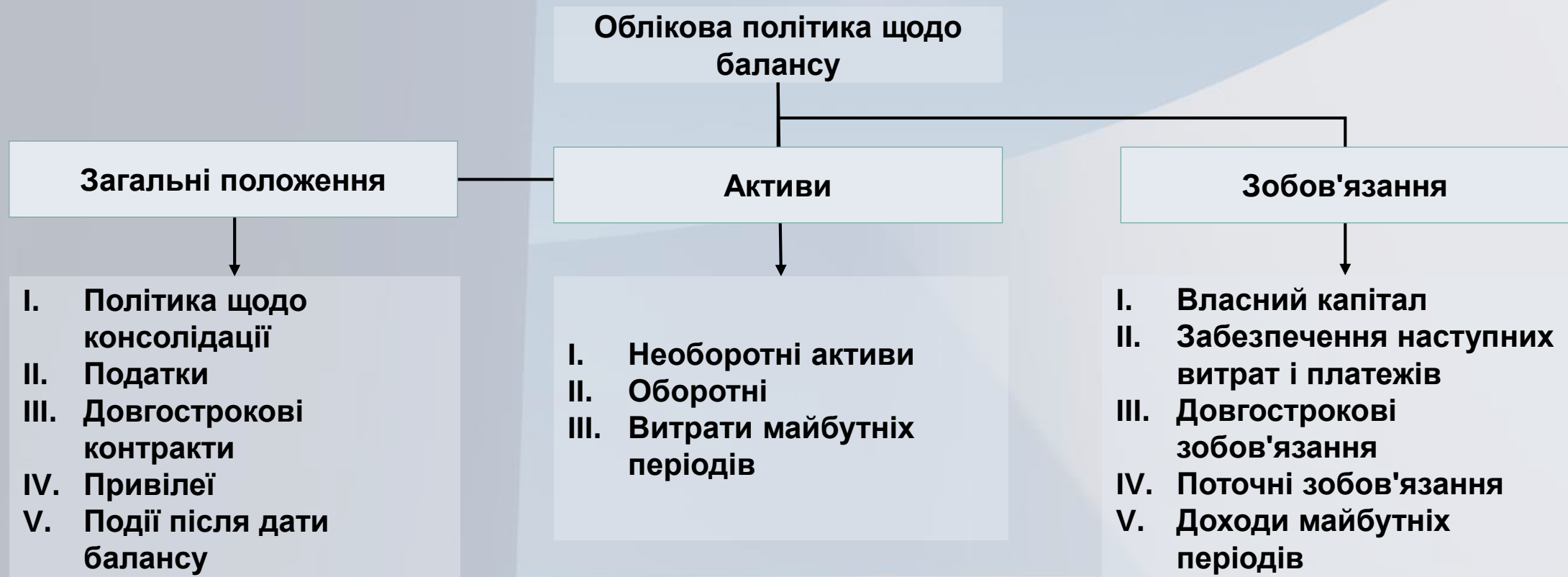

Рис. 4 Облікова політика щодо балансу підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД»

Розрахунок резерву відпусток «ТИХОМИРІВ-БУД» проводять за допомогою бухгалтерської програми.

Алгоритм та основні правила цього розрахунку:

- сума забезпечення на виплату відпусток визначається щомісяця як добуток фактично нарахованої зарплати працівникам і відсотка (коефіцієнта), обчисленого як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального планового фонду оплати праці з урахуванням відповідної суми ЄСВ (п. 13 НП(С)БО 11);
- залишок забезпечення переглядається на кожну дату балансу та, у разі потреби, коригується (збільшується або зменшується). У разі відсутності ймовірності вибуття активів для погашення майбутніх зобов'язань сума такого забезпечення підлягає сторнуванню (п. 17 НП(С)БО 11);
- забезпечення використовується для відшкодування лише тих витрат, для покриття яких воно було створено.

Формули для розрахунку резерву відпусткових

Коефіцієнт резерву = планова річна сума відпусткових (за графіком відпусток на рік): плановий річний фонд оплати праці (згідно зі штатним розписом).

Щомісячний резерв = ЗП фактична x Коефіцієнт резерву x 1,22 (або 1,0841 щодо працівників з інвалідністю)

Підприємство «ТИХОМИРІВ-БУД» на початку року розраховало необхідний плановий розмір резерву відпусткових (з урахуванням ЄСВ) на рік у розмірі 85000,00 грн.

Розмір планового річного фонду оплати праці (з урахуванням ЄСВ) – 1020000,00 грн.

Співвідношення 85000,00 грн : 1020000,00 грн = 0,083, що у відсотках становить 8,30%.

У січні 2022 р. фонд оплати праці становив 75000,00 грн, сума без ЄСВ.

Тоді нарахована за січень 2022 р. сума резерву відпусткових становить:

$75000,00 \text{ грн} \times 0,083 \times 1,22 = 7594,50 \text{ грн}.$

Організація обліку доходів і фінансових результатів.

Не визнаються доходами такі надходження від інших осіб:

1. Сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів.
2. Сума надходжень за договором комісії, агентським та іншим аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо.
3. Сума попередньої оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
4. Сума авансу в рахунок оплати продукції (товарів, робіт, послуг).
5. Сума завдатку під заставу або в погашення позики, якщо це передбачено відповідним договором.
6. Надходження, що належать іншим особам.
7. Надходження від первинного розміщення цінних паперів.
8. Сума балансової вартості валюти.

Для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства призначено рахунок 79 «Фінансові результати». За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток.

Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки: 791 «Результат операційної діяльності» 792 «Результат фінансових операцій» 793 «Результат іншої діяльності».

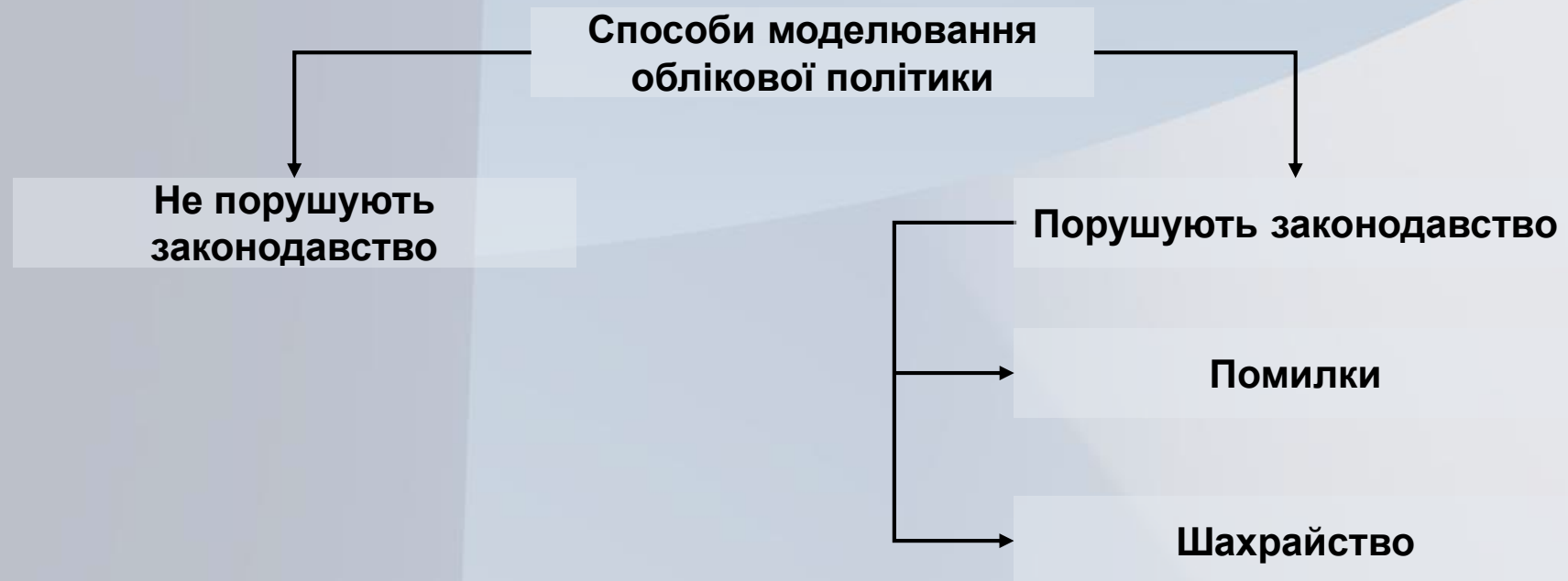

Рис. 5 Способи моделювання облікової політики з метою оптимізації податків

Таблиця 3 Характеристика змісту облікової політики для цілей оподаткування залежно від її завдань

Завдання облікової політики для цілей оподаткування	Характеристика змісту облікової політики щодо формування інформації для визначення податку на прибуток
Інформативність	Висвітлення методів та процедур обліку для надання своєчасної та доречної інформації користувачам.
Економічність обліку	Вибір єдиних методів та процедур формування інформації для цілей фінансової звітності та оподаткування.
Оптимізація податків	Вибір методів та процедур, які дають змогу зменшити або збільшити витрати зі сплати податку.

Пропозиції на напрямки вдосконалення облікової політики будівельного підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД»

- проведення контролю та аналізу виконання облікової політики
- оновлення програмного, інформаційного та засобів комп'ютерних технологій
- з метою покращення та спрощення організації обліку нематеріальних активів необхідно відображувати в обліковій політиці строки використання нематеріальних активів за групами відповідно до їх класифікації, що нормативно регульована.
- під час вибору методу амортизації малоцінних необоротних активів «ТИХОМИРІВ-БУД» слід вибирати списання 100% їхньої вартості в періоді, на який припадає початок їх корисного використання. Строки корисного використання необхідно вибирати мінімально допустимі з урахуванням норм Податкового кодексу України.

- зменшення витрат зі сплати податку на прибуток. Можна досягти шляхом відстрочення у часі терміну сплати податкового зобов'язання. Економічно вигідним є перенесення платежів із податку на прибуток на наступні періоди, їх відстрочення, оскільки заощадженні кошти можуть бути інвестовані в основний та оборотний капітал, фінансові інвестиції.
- використання методів зменшення залишкової вартості дають змогу списати більшу частину вартості необоротних активів та зменшити об'єкт оподаткування податком на прибуток в перші періоди їх використання.
- примітки до фінансової звітності будівельного підприємства «Тихомирів-буд» повинні розкривати додаткову інформацію про фінансову діяльність підприємства, оскільки саме за ними користувач фінансової звітності, який не має спеціальної освіти та підготовки, зможе зробити висновок про фінансово-господарську діяльність підприємства.

Удосконалення процесу розробки облікової політики має відбуватися шляхом зростання актуалізації й цільової направленості облікової політики з врахуванням специфіки діяльності конкретного підприємства та підвищення її якості.

Висновки

Облікова політика - це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, це вибір підприємством конкретних методик, форми та техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з положень чинних нормативно-правових актів та особливостей діяльності підприємств.

Облікова політика поєднує державне регулювання і певну самостійність підприємства з питань бухгалтерського обліку.

Ступінь свободи підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД»у формуванні облікової політики обмежено державною регламентацією бухгалтерського обліку, яка передбачає методики та облікові процедури, серед яких припустимі альтернативні варіанти. Свобода підприємства полягає у можливості вибору конкретних способів оцінки, калькулювання, переліку бухгалтерських рахунків тощо.

В діючій системі нормативного регулювання бухгалтерського обліку вже склалась певна техніка формування облікової політики для цілей фінансового та управлінського обліку, а саме:

За сучасних умов господарювання облікова політика покликана виконувати не лише функції обліку та формування звітності, а й забезпечувати інші функції управління – планування, організації, координації, мотивації та контролю. Ефективне управління потребує надійного інформаційного забезпечення, інструментом формування якого у сучасних умовах виступає облікова політика підприємства.

Формуючи облікову політику підприємства «ТИХОМИРІВ-БУД» необхідно розуміти яким чином сукупність тих, чи інших елементів облікової політики підприємства впливають на окремі групи аналітичних показників.

Маючи за мету постійно впливати на визначену групу показників підприємства (ліквідності, рентабельності і т.д.), можна розробити комплекс заходів, спрямованих на її досягнення, використовуючи відповідні інструменти облікової політики. Формування недостовірної інформації унеможлиблює прийняття ефективних економічних рішень та негативно впливає на ефективність управління в цілому.

Дякую за увагу!
